

NGÂLATA Yútoe Poûlu páhoe xapa kutípoti Jesus íhae Ngalásea

Yanekôyoke ike pihópine ne Vúnae vanúkeke, enepohikoneko kutípoti Jesus, aínovo jûdeu. Aínovomaka xâne sirkunsidá koêti kuteâti páhoenoa Itukó'oviti ne Âbraum yanekôyoke, enepone koati tûri ne jûdeuhiko. (Yíhaikamaka ne yutoéti hunókokuke ra Novo Testamento kouhápu'ikoati koêku ne **Sirkunsidá koêti** kixonéti.) Koeku xu'ikeneyea ike pihópine Jesus ya vanúkeke, pihóne itóhineyea ne inámati ihíkavoti xapákuke xâne ákoti itukapu jûdeu, ákotimaka sirkunsidá akôe.

Enepora yútoe Poûlu yâye, hane yóno xapa xâne hokoti Jesus ákoti itukapu jûdeu ya poké'e iháxoneti Ngalásea. Yoko Poûlu itukóvo ne inúxoti koyuhó'inoatihiko ne inámati ihíkavoti omínovike Jesus.

Ipuhíkopeane Ngalásea ne Poûlu ukopónoti po'íke pitivókohiko, ápe jûdeuhiko ákoti akutípo yuho Poûlu pihôti Ngaláseake, koyuhópoinoati neko kutípotihiko Jesus ákoyea takápapu ne íhikaxea Poûlu. Koyúhoinoamaka kónokea hókeahiko ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, koane kónokeamaka sirkunsidá kó'iyeahiko motovâti sasá'ipea nonékuke Itukó'oviti.

Yupíhovo ínixeá Poûlu ákoyea aúmati ne kixoku íhikaxea nekôyohiko, vo'oku koeku símea Jesus Kristu yara kúveu mêum ivókinovo xâne koane koíteova ya pahúnevo, ákone apásika sirkunsidá

kó'iyea ne xâne. Poéhane itina Jesus ovokóvoti kuruhúke motovâ kasása'ikopea. Énomone yutóxinoa Poûlu ra koyuhópeti, motovâti éxeahiko ne hokópotine Jesus ya Ngalásea ákoyea po'i nókone, ákoti itukapu kúveovo Jesus. Éxokoahikomaka ákoyea itúkapu vo'oku hókeahiko ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse ovo'ó kó'inoa Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, itea koati vo'oku kutípea Jesus.

Ina itukínoa Poûlu íhokoake ne koekúti. Hane íhokoa koêku ne pi'âti xe'exa Âbraum mekúke, enepone Izimâe yoko Izáki. Enepone pi'âti xe'éxa, kixo'êkoti pi'âti kixovókuti ákoti akutíkoko. Enepone Izimâe, xé'a Âbraum xoko ákau yêno, kixo'êkinoviti ítone xâne itúkea xunákoke. Énomone kuteâti ne jûdeuhiko íhíkaxoti itúkeovo vo'oku sirkunsidá kó'iyea ne xâne ponópinovo nonékuke Itukó'oviti. Kene Izáki, po'i xé'a Âbraum, enepone koyúhoinoake Itukó'oviti ápeyemo xoko koati yeno Âbraum, upánini ákoyea omótova koxé'exayea nê'e, kixo'êkoti kúveovo uti Itukó'oviti. Énomone kuteâti ne xâne kuvóvoti Jesus koane ítukeinovi kuruhúke motovâti ponópeovo nonékuke Itukó'oviti.

Kaná'uti sirkunsidá kó'iyea ne Âbraum kuteâti páhoenoa Itukó'oviti itúkea yanekôyoke, itea usóne kúveovo Itukó'oviti inúxotike. Koati kúveovo Itukó'oviti inuxô. Énomone ítukóvo koati nokonéti, kene haína ne sirkunsidá kó'iyea xâne kuteâti íhikaxea po'ínuhiko jûdeu.

Tûri ne yútoe Poûlu yuhoíkoti íhae Ngalásea

¹ Yundóxinopinoe, undi Poûlu. Undi ápostulu, pahoéti xapa xâne koyúhoyea emo'u Itukó'oviti.

Haina xâne pahukónu. Hainámaka xoko xâne ukínonu xunakóti indúkeovo pahoéti, itea undi páhoe Jesus Kristu yoko Itukó'oviti, Há'a úti, enepone koexépukopoti Jesus ukópea xapa ivokóvoti.

² Uhá koeti mbo'ínu xoko Jesus, nza'íneheixone yâye, yúhoikopimaka, itínoe ho'uxínovoti ítuke Itukó'oviti ya Ngalásea.

³ Itúkapu hána'itike seánakopi Itukó'oviti, Ha'a úti, yoko Vúnae Jesus Kristu yóvoheixonoe, koánemaka úhepetike isoneúti ukeâti xokóyoke.

⁴ Koati kuri'ókopovoti Itukó'oviti ne Jesus yaneko ivokínovovi, enepo porexópo ésa'i pahúnevo úti, motovâti koíteovovi ya xunákoke váhere kixovókuti yara kúveu mêum, kuteâti ahá'inoa Itukó'oviti, Ha'a úti.

⁵ Iháyu'ikakanaikopo Itukó'oviti uhá koeti káxe ákoti hunókoku. Énomoneoxo ákoeneye.

Poéhaxo ne inámati ihíkavoti koyúhoti koeku Jesus, ako po'ínu

⁶ Yupíhova iyúmbaxeovo kêku itínoe íhae Ngalásea. Ako yoríkonoe itévoki héki Itukó'oviti, enepone noivókoxopiti ya seánakovike Kristu, hekópoti ihíkavoti ítúkohiu xâne, enepone mahi po'i inámati ihíkavoti íhae xoko Itukó'oviti.

⁷ Yoko haina inámati ihíkavoti íhae xoko Itukó'oviti nê'e. Kó'inokeneye ne yúnzo, koáhati apêti xâne ákoti kayunúkapinoe íhikaxeopi, kahá'atimaka kópoe'akea ne inámati ihíkavoti omínovike Kristu.

⁸ Itea yusíkotini ítúkeovo úndi yoko nza'ínehiko, áko'o ítúkeovo koati ánju, enepone ovoxe Itukó'oviti ukeâti vanúke, koyuhó'inopinoe mahi inámati ihíkavoti íhae xoko Itukó'oviti, itea hákoti itukóva

kuteâti neko víhikaxopike yanekôyo, itúkapu ipíhohonone Itukó'oviti ipihóponovokutike nê'e ákoti hunókoku.

⁹ Kuteâti yunzómeku, ngáyukopinopeanenoemaka: Koêkuti koyuhó'inopiti ihíkavoti mahi omínovike Kristu, ákoti itukápa neko víhikaxopikenoe yanekôyo, itúkapu ipíhohonone Itukó'oviti ipihóponovokutike nê'e ákoti hunókoku.

¹⁰ Kutí'inopinoe koati ínixone xanéhiko unátiyea ombósi'ixo indúkea? áko'o ínixone Itukó'oviti unátiyea ne indúko. Ikitixanutinoe indúkoti isóneunonu xâne motovâti úhepeyea isóneunonu? Ako kalíhuina! Eneponi angoéneye, ákoni indúkapu kaná'uti ovoxe Kristu.

Koeku Poûlu inâ noivókoxokono koyúhoyea koeku Jesus

¹¹ Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, koati enjókopeatinoe ákoyea úkea isóneuke xâne ra inámati ihíkavoti omínovike Jesus, enepone ngoyúhone xapa xâne.

¹² Vo'oku haina xâne kauhápu'ikinonoa. Hainámaka xâne ihíkaxonoa, itea Jesus Kristu kauhápu'ikinonoa.

¹³ Yoko yeyékoxoaneno ngixoku indúkeovo yanekôyo nzokoá'iko ne hó'e iyénonjapa jûdeu. Koati ingoítoponoati kotíveti ne kutípotihiko Jesus ho'uxínovoti ítuke Itukó'oviti, ngaha'âti ungé'exeahiko.

¹⁴ Xapákuke iyénonjapa jûdeu, koati ûndi yupihóvo koukoponeovo ya hó'eke ûti. Xapákuke kuteâti yé'akeneye njoénaena hokoâtimaka, ûndi yupihóvoxo yuúxeovo hókea kixoku ítúkeovo ne voxúnoekene, uti jûdeu.

15 Yoko tumúneke ámbeyea yara kúveu mêm, noívokoxonune Itukó'oviti nzókea ya seánakonuke, koane iháxikonu indúkea ítukexeonuke.

16 Simovóne kaxénaxeake Itukó'oviti kóútata'ixínonu Xe'éxa, ihaxíkonuti ngoyúhoyea koêku ne Xe'éxa xapa xâne ákoti itukapu jûdeu, ako ápahuina xâne émbemone nóngone indúkea.

17 Muhíkova neko ápostuluhiko inúxoti ya undíke, páhoehiko Jesus koyúhoyea emó'u xapa xâne yanekôyoke, ákomaka naínjapanahiko ya Njeruzálem. Itea hara yónom Árabea yoko poké'e xe'ókuke, ina aungópovomaka ya Ndamásku.

18 Mopó'a xoénae ikénepo, ina mbího ya Njeruzálem noinjóponoti Péturu. Pí'a kúveu lûmingu óngoa xokóyoke.

19 Ako po'i ndokópone xapákuke neko inúxotihiko páhoe Jesus koyúhoyea emó'u ákoti itukapu Teâku, enepone koati ati Vúnae Jesus.

20 Enepora yúndoenopinoe, iháke Itukó'oviti ngoyúhoyea ítúkeovo koati kaná'uti ákoyea nzemékekexinapinoe.

21 Ikénepoke, ina mbího ya Sírea yoko Silísea koane poké'ehiko xêrerekuke.

22 Yoko avo éxanuhiko neko kutípoti Kristu ho'uxínovoti ítuke Itukó'oviti ya Njúdeya. Koati ávoti naixánuhiko yanekôyo.

23 Itea hara koe eyékouhiko vo'ónguke: “Enepone ikoítotonoviti kotíveti yanekôyo, kó'oyene ítúkopovone koyuhoâti ra kaná'uti kixovókuti kutípone ûti, mani âha uké'exea yanekôyo” koe eyékouhiko vo'óngu.

24 Epó'oxo iháyu'ikohiko Itukó'oviti vo'oku ngoépokune.

2

Éxokoa Poûlu ítuke ne po'ínuhiko inúxoti ko'ítuketi ítuke Jesus

¹ Katoze koe xoénae ikéne, ina aungópovomaka ya Njeruzálem. Mbaranâbe njáne yoko Títu.

² Mbihínoké vo'oku kouhupu'ikinonu Itukó'oviti yusíkea mbíheá. Nzimoné'eya, énjokoa ne po'ínuhiko úti hokoti Jesus koêku ra yúnzo xapákuke xâne ákoti itukapu jûdeu. Énomone ne inámati ihíkavoti koyúhoti koeku Jesus. Yâkoxonoye vainóvone, úndi yóko'o ne inixóneti ítúkeovo payásotihiko ya ítukeke Itukó'oviti, énjokoa koêku ne índuke, mbuvâti kutí kó'iyéa ituketihí koêti ne índukeiko kó'oyene koánemaka ne únzeu yanekôyo, eneponi opoé'ainoahiko isóneú ne índuke.

³ Kene ne Títu, njánena, po'ínu úti xoko Jesus, haina xâne sirkunsidá koêti. Koáhatai ngerêku nê'e. Yoko enepohikone inuxínoti itukéti imokóvokutike ya Njeruzálem xoko yónongu, áinovo sirkunsidá koêti, itea ako ápahuina xâne xapákuke inixoâti kónokea sirkunsidá kó'iyeamaka ne Títu.

⁴ Epó'oxo ákoni koyuhoâti kónokea sirkunsidá kó'iyéa, eneponi hákotihiko neko jûdeu urukuhí koêti xapákuke úti, ítúkoheovoti po'ínu úti xoko Jesus. Poéhane kahá'ayéa ivóko'okoponea unako koeku úti koeku kutípea úti Jesus, koêkumaka víteova tiú'iko ne kixovókuti ya kúxoti hó'e úti. Yane mani kahá'atihiko káyukopeovi yane tiú'iti kóyeku úti xoko inúxoti hó'e úti.

⁵ Itea ako kalíhuina vitúkea ahá'inovi nekôyohiko, mará'inamo hako'óne iyusé'inopinoe ne koati

kaná'uti kixovókuti nókone kitípi yane inámati ihíkavoti koyúhoti koeku Jesus.

⁶ Kene xapákuke neko inixóneti itúkeovo payásotihiko ítukeke Itukó'oviti ya Njeruzálem, ako ápahuina inixoâti ápeyea óvaku ne ngixoku ngoyúhoyea emo'u Itukó'oviti xapa xâne. Yoko “inixóneti itúkeovo payásotihiko” ngó'inomeku, vo'oku yusíkoti itúkeovoxo teyonéti nekôyohiko, itea ya njokóyoke ako xâne payásoti nonékuke Itukó'oviti, vo'oku ako naívakaxa xâne nê'e, kutíkokone uhá koeti nonékuke.

⁷ Enepohikonekôyo, ya koêkuni ínixeá ápeyea óvaku ne ngíxoku ngoyúhoyea emo'u Itukó'oviti, exó kíxoanehiko indúkeovo koati páhoe Itukó'oviti xapákuke ne xâne ákoti itukapu jûdeu ngoyúhoyea ne inámati ihíkavoti koyúhoti koeku Jesus, kuteâtimaka koeku itúkeovo páhoe Itukó'oviti ne Pêturu xapákuke jûdeuhiko koyúhoyea emó'u.

⁸ Kuteâti itúkeovo páhoe Itukó'oviti ne Pêturu koyúhoyea emó'u xapa jûdeu, ngoánemaka xapa xâne ákoti itukapu jûdeu.

⁹ Yane exó kíxoanehiko indúkeovo koâti noívokoe Itukó'oviti ko'ítukeyea ítuke. Enepone Teâku, Pêturu yoko Xuâum, enepone ipíhonetí itúkeovo koati payásotihiko inuxínoti ítuke Itukó'oviti xapákuke, namúkohiko vô'um, koane vo'u Mbaranâbe, exókovitihiko vitúkeovo ha'íne ya ítukeke Itukó'oviti, koane ínixeahikomaka pónéovo itúkeovomo ûndi yoko Mbaranâbe ko'ítúke xapákuke ne ákoti itukapu jûdeu, koeku itúkeovo énomonehiko ko'ítúke xapákuke ne jûdeu.

¹⁰ Poéhane ixíko'okeovihiko ákoyea inátapa vokóvo huvó'oxea ûti ne xâne ákoti apeínoati. Yoko

kóyekune indúkea njunáko ngíxeaneye.

Sayá'ikoa Poúlu ne Pêturu ya Antiokíya

¹¹ Po'íke káxe pîho ne Pêturu ya Antiokíya. Simoné'eya, nzayá'ikoa vo'oku koati motokeâti kíxeokononeye.

¹² Tumúneke símea jûdeuhiko páhoe Teâku, ínikoahiko Pêturu ne po'ínuhiko úti xoko Jesus ákoti itukapu jûdeu. Itea simonéhiko neko páhoe Teâku, kurí kíxoane Pêturu ínikeahiko, koane ahíkuxopeova, pikoti poé'ainoa isóneu jûdeuhiko simôti, vo'oku ínikeahiko xâne ákoti itukapu jûdeu.

¹³ Kúteanemaka ne po'ínuhiko jûdeu hokoti Jesus, ha'ine Pêturu, kutipasí koe Pêturu kuríkea ínikeahiko. Muhíkova Mbaranâbe, muyá'i isóneu koane hókea kixoku itúkeovo ne po'ínuhiko.

¹⁴ Itea íninja ákoyea itúka kuteâti ne páhoenovi kaná'uti kixovókuti yane inámati íhikaxovike Jesus. Énomone ngixínoa ne Pêturu ya nonékuke uhá koêti: “Iti jûdeu, itea hainá'iko ne kúxoti kixovókuti hó'e voxúnoekene héko. Enepone itíkivo, koeku ákoyeane itíka ne kúxoti hókone voxúnoekene, koati kuteátinemaka kixoku itúkeovo ne xanéhiko ákoti itukapu jûdeu. Ná'ikopo koeti itíkinoiko kúxoti kixóvoku úti, uti jûdeu? Énomone ne kurí kíxi íniki ákoti itukapu jûdeu. Koeku kó'iyeaneye ne itíkivo, koati ihíkexoati ne ákoti itukapu jûdeu kónokeako itúkea kuteâti ne itíkovo ke ngíxoane.”

Aínovo pahukóvoti, jûdeuhiko koánemaka ne po'ínuhiko xâne

¹⁵ Kaná'uti vitúkeovo jûdeu hokoti Itukó'oviti ukeátinekene, kene haina uti kuteâti ne xâne ákoti itukapu jûdeu pahukóvotihiko, pó'itihiko hó'e.

16 Itea kóyeane véxea ákoyea itúkapu vo'oku hókea xâne ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse ponópinovo nonékuke Itukó'oviti, itea koati vo'oku kutípea Kristu Jesus. Koánemaka ûti, kutípoa ûti ne Kristu Jesus motovâti ponópeovo uti nonékuke Itukó'oviti koeku kúveovo uti Kristu, kene haina vo'oku vitúkea páhoenovi Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse. Vo'oku ako ápahuina xâne ponopóvoti nonékuke Itukó'oviti vo'oku itúkea páhoenoa yútoe Muíse.

17 Itea koeku kutípea uti Kristu, uti jûdeu, voposíkoti ponóvoko ûti nonékuke Itukó'oviti vo'ókuke, yane iyúseo vitúkeovomaka xâne pahukóvoti. Koeku kó'iyeaneye, ínani áva koêti: “Hainá'ikopomea vo'oku Kristu vitúkinovo pahukóvoti kuteâti koêku ne po'ínuhiko xâne ákoti itukapu jûdeu?” ínani akôe. Ako kalíhuina.

18 Itea eneponi aungápa ínzikaxopeamaka ne kúxoti kixovókuti ngûrene, hainápo, mani énomone kutí'inoke mbahukóvoti.

19 Hane ngoéneye nonékuke ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, kuteâti koeku ivokóvoti ákotine kúxone. Énomone ngoéneye nonékuke vo'oku ákoyeane ngúxa ponópeonu. Ngó'inokeneye nonékuke, motovâti itúkeovo inámati íhikaxeovike Itukó'oviti ámbepino. Yaneko kuruhúxokono ne Kristu, kutí koémaka xané ngixoâti kurúhuxeokono.

20 Kó'oyene ákoneikopo itúkapu ûndi exópo koêku itea Kristu, enepone ovo'ó koepónuti, exópone ngoêku. Epó'oxo enepora ngóyeku itukovo káxe, koati nguvóvoti Xe'exa Itukó'oviti, enepone ákoti omotóvonu okóvo, enepone kuri'ókovotimaka Itukó'oviti yaneko ivokínovonu.

21 Yoko eneponi omotóva ponópeovo ne xâne nonékuke Itukó'oviti vo'oku itúkea ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, yane ákoni itóponone ivókeovo ne Kristu. Itea haina énomone koéneye inzóneunoa, ínapo indukápu xâne ákoti itúkoake ne hána'iti seánakovi Itukó'oviti xoko Xe'éxa.

3

Kotívea isóneuke Poûlu kixóvoku ne íhae Ngalásea

¹ Itínoe íhae Ngalásea, kutí kénoue xâne ákoti isóneu. Kutí kôe hekexókonotinoe, kutí'inoke itevóhikitinoe ne koati kaná'uti hó'e úti. Vo'oku yanekôyoke, koati keurápu'ikinokonoati koêku ne Jesus Kristu yaneko ivokóvo ya kuruhúke. Kutí koe koati neixoâti ya yukékuke.

² Enepo inâ nemukoânoe ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, poréxinopeake Itukó'oviti vo'oku kéxuna'ixivo itíki páhoenovi Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse vitúkea? Ako kalíhuina kó'iyeaneye. Koati iyúseoti itúkeovo vo'oku kívivo Jesus enepo koyuhóvone xepákuke.

³ Imáko itíkinovonoe ákoti isóneu! Inâ kitípo Vúnae, koati Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti íhinovonoe motovâti penópivo nonékuke Itukó'oviti, háina? Kene kó'oyene, ainovó koe xináko íhipinovone, pe'okoâti itúkeovo vo'oku héki ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse penópinovomo nonékuke Itukó'oviti!

⁴ Yusíkoikopo itúkeovo vekohí keâti ne uhá koeti víkokunoe ikéneke Vúnae? Ako yusíka!

⁵ Enepone Itukó'oviti pahukínopeati ne Sasá'iti Omíxone ovo'ó kó'iyepi, enepone itúkotimaka iyupánevoti xepákukenoe, kixínoakeneye vo'oku kéxuna'ixivo itíki páhoenovi Ponóvoti Kixovókuti

yútoe Muíse? Ako kalíhuina! Koati iyúseoti itúkeovo vo'oku kívivo Jesus enepo koyuhóvone xepákukenoe.

⁶ Noixó ixe koeku Âbraum mekúke. Koati kuvóvoti Itukó'oviti nê'e. Énomone Ínixinoa Itukó'oviti itúkeovo ponóvoti nonékuke.

⁷ Konokoâtikopo yéxinoe itúkeovo xâne kuvóvoti Itukó'oviti itukóvoxo koati kaná'uti amósenopono Âbraum.

⁸ Yoko yutóxovo ya emó'uke Itukó'oviti ênoti xoénae tumúneke ápepe, itúkeovomo ya kúveovo Kristu ponópeovomo xâne ákoti itukapu jûdeu. Yane tumúneke ápepe ra koekúti, éxokokonoa Âbraum koêku ra inámati ihíkauvoti koyúhoti kónokea kúveova xâne ne Jesus. Yoko énomone yaneko kixôa Itukó'oviti ne Âbraum: “Ve'ókuke, únatimo koêku ne uhá koeti xâne yara kúveu mêum” kixoane.

⁹ Énomone kutí'ino apêti unako koeku xâne ikéneke Kristu koeku kúveova, kuteâtimaka koeku kúveovo Itukó'oviti neko Âbraum mekúke.

¹⁰ Itea uhá koeti xâne po'okoâti ponópeovomo nonékuke Itukó'oviti vo'oku itúkea páhoenovi yútoe Muíse vitúkea, poéhane ipíhoponeokonomo motóvo kúxea. Vo'oku enepo hákoti itukôa uhá koêti neko yutoéti, haramo kôe kuteâti koêku ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti xoko kó'iyeku: “Uhá koeti xâne ákoti heú ixâ itúkea ne páhoenovi Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, yonópotimo ipihóponovokutike” kôe.

¹¹ Iyúseoneikopo ákoyea ápahuina xâne ponopóvoti nonékuke Itukó'oviti vo'oku ítea heú kíxea itúkea ne páhoenovi Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, vo'oku hara koémaka emo'u Itukó'oviti: “Enepone

xâne ponóvoti nonékuke Itukó'oviti, enepone kuvovâti, itopónoatimo ne inámati apéyeati ákotinemo hunókoku xoko Itukó'oviti” koémaka.

¹² Enepone Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, haina kúveovo uti Itukó'oviti épemo, itea vitúkea páhoenovi konokóvoya, kuteâtimaka kó'ieya emó'uke Itukó'oviti xoko kó'ieaku: “Enepone itukoâti uhá koêti ne páhoenovi Ponóvoti Kixovókuti vitúkea, apeínoatimo ne inámati apéyeati ákotinemo hunókoku” kôe.

¹³ Koati Kristu koitóvovi yane mani vipíhoponeokono vo'oku ákoyea víta vitúkea ne páhoenovi Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse. Koítovovi Kristu yaneko ahe'ókopovi, enepo itukópovo ipihópononeti ya kuruhúke, kuteâti koêku ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti: “Ipihópononeti ne uhá koeti xâne ixupáxoneti kuruhúke” kôe.

¹⁴ Kó'inokeneye, motovâti itúkeovo vo'oku Jesus Kristu itóponea unako koêku ne xâne ákoti itukapu jûdeu, kuteâti neko unako koeku Ábraum enepo ponopâ Itukó'oviti mekúke. Énomonemaka kutí'inoke motovâti namúkea ûti ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, uti kuvóvoti Kristu, kuteâtimaka koyúhoyea Itukó'oviti yanekôyoke pahúkeamo.

Yútoe Muíse yoko yuhó'inoa Itukó'oviti ne Ábraum

¹⁵ Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, anéye ínzixoake ra koekúti. Énomone ne kóyeku ûti, uti xâne yara kúveu mêum, enepo vitúko koati emo'úti. Enepo yutoxóvone koyuhópetike ne koati emo'úti, koane vipíhone viháya, yane ákone oxéne vaúkoepa ne

yuho ûti. Ákone yusíka vípokea, áko'o vípihea po'i yuho utíya.

¹⁶ Kúteane koeku yuho Itukó'oviti mekúke, enepone koati úsotine yûho ákoti kayukápapu. Énomone neko yuhó'ino Âbraum koane ámoriponomo. Yoko amósenopono Âbraum ako ákoe, ínapo itukapu kixoti opoíkovoti xâne. Itea ámoriponomo Âbraum kó'inoke, vo'oku koati póhuti xâne ya xapákuke amósenopono kíxo. Yoko énomone ne Kristu.

¹⁷ Hara ngahá'a ngaúhupu'ikinopinoe: Koeku ápeyea yuhó'inoa Itukó'oviti neko Âbraum, koati úsotine yuhôti mekúke, ako yusíka itúkeovo Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse ipokôa, vo'oku inuxóne neko yuhó'inoa Itukó'oviti ne Âbraum. Kene ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, koaturu sentu tirinta koe xoénae ikénepo, ina apê. Iyúseaneikopo ákoyea oxéne nekôyo uké'exopea xunáko neko inúxoti yuho Itukó'oviti xoko Âbraum.

¹⁸ Enepone únati koépokumo ûti, kixínovike Itukó'oviti ikó'iparaxeovimo, eneponi itukapu vo'oku vitúkea ne páhoenovi Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse namúkinoa ûti, yane ákoni itúkapu vo'oku kaná'uko yuho Itukó'oviti kousokeovomo. Itea enepo inâ koyuhó'ino Âbraum ne Itukó'oviti poréxeamo, ákotimaka ésa'ixeake, koati iyúseoti kousokeovomo vo'oku kaná'uko ne yuho Itukó'oviti.

¹⁹ Ínani áva koêti: “Ná'ikopo koeti poréxinovea Itukó'oviti ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse?” Poréxinoveake Itukó'oviti motovâti ákoyea vituka váhere, koeku kúxeokono símea neko ámoripono

Âbraum. Énomone neko kixínoake Itukó'oviti enepo itukínoa neko koati yuhôti ákoti aukápapu ikéne.

Yoko inâ porexôa Itukó'oviti neko Ponóvoti Kixovókuti, hane évekinoa xoko ovóxehiko íhae vanúke, enepone ánjuhiko. Ina apémaka xâne, enepone Muíse koyuhópinoati ne xanéhiko.

²⁰ Yane iyúseo ákoyea ponó ákoe xoko Muíse neko Ponóvoti Kixovókuti yuho Itukó'oviti, koeku ápeyea évekoaku Itukó'oviti mekúke. Kene neko yuhó'ino Âbraum, ponó kôe xokóyoke, vo'oku koati pohúxinovati Itukó'oviti inâ koyuhó'ino Âbraum.

Ápeinoke ne yútoe Muíse

²¹ “Enepone yuho Itukó'oviti koati yuhôti ákoti aukápapu ikéne, koyúhoti kíxoakumo Itukó'oviti ne xâne kuvovâti, hainá'ikopo okopâti Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse?” koémea iséneu. Ako kalíhuina. Vo'oku eneponi áva ponóvoti kixovókoti apêti xunáko poréxeovi inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku xoko Itukó'oviti, yane mani ponopóvoti úti nonékuke Itukó'oviti vo'ókuke.

²² Itea koyúhoa emo'u Itukó'oviti itúkeovo pahukóvoti ne uhá koeti úti, uti xâne. Yane motóvaikopo itúkeovo ya kúveovo uti Jesus kóusokeovo neko koati yuhôti ákoti aukápapu ikéne, yuho Itukó'oviti mekúke kíxoakumo ne xâne kuvovâti.

²³ Yaneko avô'o síma Jesus Kristu, koánemaka kaxena kúveova xanéhiko, koati Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse exô koeku úti, uti xâne yara poké'e. Kuteâti koeku xâne kókohiyana kixoiçoneti motovâti ákoyea píhahea, énomonemaka koéneye úti opékuke xunako Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse,

kuxoâti ûti ne símope Jesus koane kaxena kúveova ûti, enepone konókoti kóútata'ixeovomo.

²⁴ Enepone koeku ûti nonékuke ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, kutí koe koeku kalivôno namú kixóixeokonoti vô'u apê hirikoâti. Énomonemaka kixó'ovineye ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse tukú koeti símope Kristu. Kutí koe iyonó'oviti xoko Kristu nê'e, motovâti ponópeovo ûti nonékuke Vúnae vo'oku kúveova ûti.

²⁵ Itea kó'oyene koeku úrukeovo kaxena kúveovo uti Jesus, ákone itúkapu ne omo'óvitimeku víhuinovoiko, enepone Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse.

²⁶ Kene itíponenoe koati xe'éxapo Itukó'oviti, uhá ketínoe koeku kívivo Kristu Jesus.

²⁷ Vo'oku uhá koeti kasása'iupo Kristu xepákuke, enepohikone ahiúti ya iháke, í'iyuse kóye ne kixóvoku Kristu xokóyoke yane inámapoti kixoku itúkeoyo.

²⁸ Énomone ákoino poé'aku jûdeu nonékuke Itukó'oviti ya po'ínuhiko xâne ákoti itukápa. Kúteanemaka koeku akaúti yoko ákoti itukápa, koánemaka hóyeno yoko sêno nonékuke Itukó'oviti, vo'oku péhapoanenoe ya xoko Kristu Jesus.

²⁹ Koeku itíkivonoe xanena Kristu, itínoemaka amósenopono Ábraum, koane itínoemaka kixo ne Itukó'oviti yaneko koyuhó'ino Ábraum mekúke ápeyemo unako koêku ne amósenoponomo.

4

¹ Enepora yunzó'inopinoe, hane koéneye xâne apêti íkuinoakemo há'a. Koêkuiko itúkeovo kalivôno ne xâne, yusíkoti hoénaxeekonone namúkopeamo

neko íkuinoakemo há'a, itea koêkuiko âvoyea namúkapa, ako poé'aku ya ahinoêti

² vo'oku ápeyea exeâti koêku koane ápemaka koyonínoati ne námoepomo tukú koeti simâpu kaxénaxeake há'a namúkopeakumo.

³ Énomonemaka koéneye úti yanekôyoke, uti xâne yara kúveu mêum, vovóheixoiko opékuke xunako kúxoti kixovókuti hó'e úti.

⁴ Itea simovóne kaxénaxeake Itukó'oviti, yane pahúkoa neko Xe'éxa yara kúveu mêum ipúhikea xoko sêno kuteâti uhá koeti xâne. Yaneko ipuhíkone yara kúveu mêum, hane exeâ'iko koêku ne xanéhiko Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse.

⁵ Simínoke ne Xe'exa Itukó'oviti yara kúveu mêum motovâti koíteova ne xanéhiko hokoâti ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, koane poréxea itúkeovohiko koati kaná'uti xe'éxapo Itukó'oviti.

⁶ Kene kó'oyene koeku itíkivonoe xe'éxapone Itukó'oviti, pahúkoa Itukó'oviti ne Sasá'iti Omíxone Xe'exa ovo'ó kó'iyepinoe. Énomone kutí'ino “Pai, iti Nzá'a” kixeâti ne Itukó'oviti.

⁷ Hainá'ikonoe iti kuteâti ahinoêti kó'oyene, itea itíponenoe koati xe'éxapone Itukó'oviti. Epó'oxo koeku itíkivo koati xe'éxapo, ítikenemaka ne uhá koeti únatinoe koekúti aha Itukó'oviti poréxea ne xe'éxapone.

Yónoa isóneu Poûlu ne íhae Ngalásea

⁸ Yaneko avô'o yexâ ne Itukó'oviti, koati itínoe kuvóvoti ho'éti ákoti itukapu koati kaná'uti Itukó'oviti, kutí kixeâti Itukó'oviti.

⁹ Itea kó'oyene, koeku yéxinenoe Itukó'oviti, áko'o koeku poréxeopinenoe Itukó'oviti yéxi mani koeti

yûnzó, ná'íkopo koeti kehá'aino yaúkopivo xoko kúxotihiko kixovókuti ákoti xunáko, enepone hó'e xâne nóvo ákotimaka itópoinovike? Ná'íkopo koeti kehá'aino yaúkopivo yóvi opékuke xunako kixovókuti kuteâti?

¹⁰ Yupíhovo yíxivo koekútihiko kuteâti káxehiko mahi sasá'iti, koane kohê, xoénae yoko po'ínuhiko káxe haxaéti.

¹¹ Koati ngohiyánapitinoe. Koímaiti kutí kó'iyea ákotine itópoinopike ne uhá koeti índuke xepákuke.

¹² Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, íkitipasikapunu yane ákoyeane ínzuinapa ne kúxoti kixovókuti nzó'e, vo'oku indúkópovone kuteâti itínoe ákoti itukapu jûdeu. Ako váhere ítikeinonu yanekôyoke tukú koeti kó'oyene.

¹³ Yéxoanoe itúkeovo vo'oku ngá'arineyea yanekôyo ongínoke xepákuke inâ ngoyuhó'inopea ne inámati ihíkauvoti koyúhoti koeku Kristu.

¹⁴ Upánini itúkovo tiú'itinopinoe neko arínem, itea ako yókoemoke'enu, epó'oxo ákomaka pivánu vo'ókuke. Itea ivévakonú kutí'iyea undi ánju, enepone ovoxe Itukó'oviti ukeâti vanúke, áko'o kutí'iyea undi koati Vúnae Kristu Jesus.

¹⁵ Ná'íkopo ne hána'iti elókeko yokóvo, enepone yeópone yanekôyo? Koâti inzayú'ikoti unako iséneunonu yanekôyoke nga'aríne. Mani usokó kényeyi meréki ne yûke peréxinoa eneponi omotóva.

¹⁶ Kene kó'oyene, koímaiti mbúveokono vo'oku ngoyúhoinopi kaná'uti koekúti, kuteâti ovópiku ikéneke Vúnae.

¹⁷ Enepohikoneko xâne ihíkaxoponopiti ingyenepoke, kutí koe kaha'aînopiti unako kêku iyúni'ikinopikenoe, itea pohúneti kahá'ati tetúkea

ke'ínikoneyinu, motovâti itúkeovo énomone hekóponoe.

¹⁸ Haina ngoêti itúkeovo váhere viyúni'ikeekono. Únati nê'e, itea konókoti itúkeovo ponóvotike isoneûti, koane hainámaka pohúneti ambê xepákuke.

¹⁹ Itínoe íhae Ngalásea kutí ngíxone nje'éxaxapa, kuteâti koeku sêno koítoponeovo kotíveti enepo ipuhíko xe'éxa, énomopoikonemaka koéponeye eómbone ve'ókukeno, ngaha'âti íiyuse kóyeyea ne kixóvoku Kristu ya xikóyokenoe.

²⁰ Ehá'ani ámbeyea xepákuke kó'oyene motovâti enzá'ikea ngixoku enéngeopinoe, vo'oku yara koeku kó'oyene, ako énja ne mani yunzó'inopinoe.

Kixó'ekone éxetina pí'âti sêno, Ága yoko Sâra

²¹ Yakámokenonu, itínoe kahá'ati óvoheixea opékuke xunako Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse. Ákoikopo yéxa koêku ne yutoxóvotiya?

²² Énomone ne yutoéti koyúhoti pí'ayea xe'éxa neko Ábraum, xe'éxa xoko Ága, enepone ákau yêno, koane xoko Sâra, koati yêno.

²³ Enepone ápeyea xe'éxa xoko ákau yêno, koati kuteâti koeku ápeyea uhá koeti po'ínuhiko kalivôno yara kúveu mêum. Itea enepone xe'exa Ábraum xoko koati yêno, ápeinoke vo'oku êno xoénae tumúneke ápeyea, koyúhoane Itukó'oviti ápeyeamo.

²⁴ Ápe koati kixó'ekinovike ra kixovókuti. Enepone pí'âti sêno, hane kixó'eko pí'âti kixovókuti ítukeino xâne ne Itukó'oviti. Enepone póhuti sêno yane pí'âti, mópoina Sinâi kixó'eko, yutóxovoku ne Ponóvoti Kixovókuti, enepone kutí kixoti xâne

akaúti koeku óvoheixea opékuke xunáko. Énomone kixó'eko ne Ága.

²⁵ Koati kixo'êkoti mópoina Sinâi ya Ârabea neko sêno. Hanemaka kixó'eko pítivokona Njeruzálem kó'oyene, koánemaka ne xanéhiko ovâti. Koatíhiko kutí koeti kaúti koeku óvoheixea opékuke xunáko ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse.

²⁶ Itea enepone iháxonetimaka Njeruzálem, pítivokona Itukó'oviti ovoti vanúkeke, ako akútea koeku kaúti. Énomone ne kutí kixone uti vêno, uti iteóvati xunáko ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse.

²⁷ Yoko énomone kuteâtimaka koêku ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti vo'ókuke, enepone koéti:

“Aéloke yokóvo, iti ákoti xe'éxa, iti ákotimaka koxé'exayeku. Kéhanaka yemó'u elókeyea yokóvo, iti ákoti eópeaku ohone kalivôno. Vo'oku itínemo xu'inâ xe'éxaxapa, iti sêno sikohí kixonéti, yane sêno ko'ímati” kôe.
Izâiya 54.1

²⁸ Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, koati itínoe xe'éxaxapa Itukó'oviti vo'ókuke neko koati yuhôti ákoti aukápapu ikéne, yuho Itukó'oviti itúkeamo, kuteâti koeku xoko Izáki mekúke.

²⁹ Yoko kuteâti koeku itúkeovo xé'a ákau yeno Âbraum ikoítoponoa kotíveti ne po'i xé'a Âbraum nóvo, enepone ápeinoke vo'ókuke xunáko ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, koá'ikonemaka kó'oyene ne xâne ikó'inamaepo Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti itúkeovo íkoitoponone kotíveti ne xâne kutí koeti akaúti opékuke xunáko ne kúxoti kixovókuti hó'e.

³⁰ Ná'ikopo kó'eye yuhó'inovi ne emo'u Itukó'oviti

vo'ókuke? Hara kôe: “Konókoti kópuhikopeokono ne akaúti koánemaka xe'éxa, vo'oku ako námoepo ne xe'exa akaúti xoko há'a. Haina kuteâti kixóvoku ne po'i xe'exa ákoti itukapu akaúti, enepone apêti námoepo xoko há'a” kôe.

³¹ Neíxoaneikopo itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, haina uti kutí koeti xe'exa akaúti, itea uti xe'exa ákoti itukapu akaúti, koeku víteova xunáko ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse.

5

Poé'aku ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse yane ítukeinovi Kristu

¹ Koítinovovike Kristu motovâti víteova vóvoheixea opékuke xunáko ne kúxoti kixovókuti hó'e xâne mekúke. Kéxuna'ixapuikopo ikéneke Kristu. Hako yaukópovo yóvoheixi opékuke xunako kixovókuti kutí kixópitinoe akaúti.

² Ivévaka ra yûnzo, undi Poûlu: Enepo itikâ ne ahá'inopi xâne koyúhoti kónokea sirkunsidá ké'iyi motovâti koíteovopi Itukó'oviti, yane ákonemo ítópoinopike ne ítukeinovi Kristu kuruhúke.

³ Aúngopamaka ngó'iyea: Uhá koeti xâne xepákuke itúkoti yuhó'inoa po'ínuhiko xâne koyúhoti kónokea sirkunsidá kó'iyea, konokoâtimaka ítúkea ne uhá koeti po'ínuhiko yutoéti ya Ponóvoti Kixovókuti yútoeke Muíse.

⁴ Itínoe oposíkoti ponópeovo nonékuke Itukó'oviti koeku itíki ne yutoéti ya Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, koati yahikúxopivoati ne Kristu koánemaka ne hána'iti seánakovi Itukó'oviti ya xoko Kristu.

⁵ Kene ûti, hara itukóvo hána'iti kúxoixone ûti véxone kousokevomo, énomone ne ponópeovo ûti

nonékuke Itukó'oviti vo'ókuke ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xoko úti, koeku kúveovo uti Jesus.

⁶ Yusíkoti sirkunsidá kó'iyea xâne, áko'o ákoyea sirkunsidá ákoe, ako yuvâti. Ako itópoinovike nê'e ya ikéneke Kristu Jesus. Itea hara konokóvoxo, kúveovo uti Vúnae. Yoko enepone kaná'uti kúveova úti, iyúseo ya ákoyea omótovokoko vokóvo.

⁷ Nóvo, koati únati héki Jesus, kutí'ikopo itopópi ákoinoke opónovo héki ne kaná'uti kixovókuti hó'e úti?

⁸ Enepone ípokeovo iséneunoe, haina ukeâti xoko Itukó'oviti, enepone ihaxíkopiti héki Kristu.

⁹ Puyákapanapa yokóvo ra kixonéti koêti: “Enepone kalihú koeti kohiyákopeti, heú kíxoá kohíyakea ne xánena” kôe.

¹⁰ Itea ya ikéneke Vúnae, koati nguvovópitinoe kutí'iyeamo inzóneu ne iséneu yara koekútihiho. Itea enepone kopoé'akexoti iséneu, ákomo íteapa ne ipíhóponeokonomo, yusíkoti itúkeovo payásoti áko'o ákoyea apáyaso.

¹¹ Kene úndi, itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, eneponi akaná'u ngoyúhoyea xapa xâne kónokea sirkunsidá kó'iyeahiko, maní'ikopo apêti xâne ikoítopononuti kotíveti vo'ókuke? Eneponi akoéneye yúnzo mberekáxo Jesus yoko ivókinovovi ya kuruhúke, ákoni poe'aínonuti isóneu.

¹² Enephikone koesáyu'ixopitinoe, koyúhoti kónokea sirkunsidá kó'iyea xâne motovâti ponópeovo nonékuke Itukó'oviti, ehá'ani itúkeovo énomoponehiko koesáyu'ixopovo.

¹³ Kene itínoe mbo'ínu, iháxikinopike Itukó'oviti héki, kaha'aínopiti ítivoa ne yóvoheixi opékuke xunako kúxoti kixovókuti hé'e. Itea enepone ítivoa,

hako pe'okôa itúkeovo énomone kutí'inoke motovâti itíki koêkuti váhere úhepune miúyo yâha itíki, vo'oku ápeyea oxene sasá'ipea úti ya hána'iti seánakovi Itukó'oviti. Ya koêkuni ké'iyineye, konókoti yíxivo hivó'oxikoko vo'oku ákoyea omótovokoko yokóvo.

¹⁴ Vo'oku enepone póhuti páhoenokono úti vitúkea kousókoati uhá koêti neko po'ínuhiko páhoenovi yútoe Muíse, harâ'a: “Hako motovâ yokóvo ne po'ínuhiko xâne. Kuteâti kixépovoku ákoyea kemáxatikapapu, énomonemaka íxeaneye ne po'ínuhiko xâne” kôe.

¹⁵ Itea enepo yakuteânoe kixóvoku hó'openohiko ixómoti aruxúkoko, koane ixómoti okopókoko, neíxapu mará'inamo yuké'exapakaka.

Kúxoti kixoku itúkeovo xâne koane inámapoti koépoku xoko Kristu

¹⁶ Hara ngixópinoe: Konókoti itúkeovo Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti exô kêku. Yane ákonemo itúkapu kúxoti kixévoku, enepone váhere yâha kíxivoa, pahukô xikóyokenoe.

¹⁷ Vo'oku koati pó'iti ne ahá'inovi Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti yane kúxoti vâha kíxeova úti enepo avô'o vainámapo. Koati okopókokoti ne pi'âti. Énomone tiú'ino itíki ne únatinoe koekúti mani yâha itíki.

¹⁸ Itea itukovo Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti exô kêku, yane ákone itúkapu opékuke xunako Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse yóvoheixonoe.

¹⁹ Yoko koati iyúseoti koêku ne kúxoti kixóvoku xâne, enepone váhere âha kíxeova. Énomone ne ákoyea sayá'ikapeapa ne úhepune mûyo vo'oku ixómoyea kaha'a sêno, koánemaka ikópiti'ikeovo

itúkoti po'i váhere koekúti kuteâti ákoyea asása'i, yoko ákoyea sayá'ikapa isóneu koeku ixómoyea itúkovo énomone yónoheixo isóneu.

²⁰ Ina apémaka ne kúveovo sánduhiko, koane hokéxeokoko, púveokoko, koane okópeokoko. Ina keno'ókomaka ne ákoyea aúhepe isóneu xâne vo'oku ákoyea itápanea unako koêku ne po'ínuhiko xâne, koane itúkeovo ipúhokovoti, yoko kahá'ayea kapáyasokeovo itúkeovo poéhayeane unatí koêku, koánemaka yumópeokoko, yoko haxákeovokoko.

²¹ Ina apémaka ne ixómoyea poé'ainoa isóneu ne po'ínuhiko xâne vo'oku íyokeovo itúkeovo, yóko'omaka ne kohíhiyeya, koane yetorehí kó'iyeya xapa ayuíti, yoko po'ínuhiko koekúti kuteâti. Vo'ókuke ra koekúti, hara ngixópinoe kó'oyene, kuteâtimaka yunzó'inopi yanekôyo: Enepeone xâne koetíneye kixoku itúkeovo, ákomo yanapa natíxokuke Itukó'oviti vanúkeke.

²² Itea hara koe pôreu ne ovo'ó kó'iyevoti Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti: ákoyea omótovokoko vokóvo, yoko elókeyea vokóvo koane kasá'iyeya vomíxone ákoti vakapákaka, yoko vitúkeovo xâne ákoti ímauvo. Ina apémaka ne vitúkeovo seánati yoko itípakovoti koane koxuná'ixovoti ákoti aukápapu ikéne.

²³ Ina keno'ókomaka vitúkeovo xâne itúpa'ikoti yoko véxeamaka sayá'ikopeovo úti. Koeku kó'iyeaneye kixoku vitúkeovo, ako apásika ápeyeya yutoéti kuteâti yútoe Muíse, enepone Ponóvoti Kixovókuti, ipíkoviti vitúkea koekúti kuteâti.

²⁴ Enepeone xâne kutípoti Kristu Jesus, kuríkopane ne kúxoti kixoku itúkeovo, enepone ixómoyea kaha'a itúkea váhere úhepune mûyo vo'oku kahá'ayea sêno, yoko po'ínuhiko koekúti kuteâti.

Kutí koe ixupáxoati kuruhúke motovâti uké'epa xokóyoke, kuteâti koeku enepo ivokóvo ne xâne kuruhúxokonoti.

²⁵ Koeku vitúkeovo xâne óvoku Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, konókoti itúkeovo énomonemaka exô koeku ûti ya uhá koeti vitúkovo.

²⁶ Hako vitukovo xâne ihayú'ikopovoti. Hákomaka vimaíko po'ínuhiko xâne. Koane hákomaka poe'aíno visóneu koêkuti xâne vo'oku víyokeova ítukevo.

6

Konókoti huvó'oxeokoko ûti kouúkoponeovo ûti ikéneke Vúnae

¹ Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, enepo áva po'ínu ûti íkoroe váhere kixovókuti, yéxaka kónokea ponópeovo koane aúkopeovo únatike, itínoe koxuná'ixovoti ikéneke Kristu. Itea itupa'ii íxea ákoti kepayásakinapa, koane yokóhiyanavo vo'oku mani motovâti itúkeovo îti íkorókovomaka váhereke enepomo hixepákana.

² Hivá'axakaka yane tiú'iti koekúti simópitinoe. Yane keusókoatinemo ne Ponóvoti Kixovókuti páhoenovi Kristu vitúkea.

³ Vo'oku enepone xâne xepákukenoe ikútixapovoti koati teyonéti itea ako akána'u itúkeova, koati aupú'ikopovoti.

⁴ Póhutihiko ûti, konókoti komómopea uti vítuke, noíxoti uti unátiyea, áko'o ákoyea aúnati. Itukápuxo únati, motóva elókeyea vokóvo vo'ókuke, ákoti vokonókoa komómoyea uti anú'ukea unako koeku ítuke po'íhiko xâne.

5 Vo'oku póhutihiko úti, anéye hó'exeovike Itukó'oviti, enepone kutí koeti íkoinoxeovike, nókone úti vitúkea.

6 Enepone xâne ihíkaxokonoti emo'u Itukó'oviti, konókoti huvó'oxea ihíkaxoati ya nókoneke, haxakínoati ne únatinoe koekúti ítukevo.

7 Hako yaupú'ikopovo yarâ'a: Ako itoâti aúpu'ikea ne Itukó'oviti. Itukovo itúkoti váhere ne xâne, váheremakamo ne námoepo xoko Itukó'oviti. Itukovo únati ne ítuke, únatimakamo ne námoepo, kuteâtimaka koeku xoko xâne nôti. Enepone ake nonéti nóne, énomone exôa kó'ieovoku ehópo.

8 Enepone xâne yuixóvoti ítúkea ahápinovo, yoko váhere âha kíxeova, hanemo itukóvo námoepo hunókokuke, évokopeovomo. Itea koeku yuíxeova xâne ítúkea ahá'inoa Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, porexoâtimo Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ne ínámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku xoko Itukó'oviti.

9 Hako vimáxovo vitúkea únati, vo'oku simapúne kaxéna, enepo hákoti imaxovó kixôa úti, apêtimo únati námoepo úti.

10 Ya koêkuiko ápeyea kaxéna motó'ieovaku vitúkea únati, yusikóneikopo vitúkinoa únati ne uhá koeti xâne, ínapoxo ne po'inu úti kutípoti Jesus kuteâti úti.

Ikopóvati Poûlu ne íhae Ngalásea

11 Yokómomanoe pu'íko ra létara yara yúndoe, vo'oku ítúkeovo koati yutoe vô'um râ'a.

12 Koati xâne kahá'atihiko úhepeyea isóneunoa po'ínuhiko, énomone koyuhó'inopinoe kénoki sirkunsidá ké'iyi. Koáhati puvoti íkoitoponeokonomo kotíveti kuteâti mani kúxone eneponi okoyúhoahiko

xapa xâne itúkeovo pohúneti ítukeinovi Jesus ya kuruhúke koitóvo xâne ya pahúnevo.

¹³ Vo'oku muhíkova neko xâne sirkunsidá koêti, ako itúka ne po'ínuhiko páhoenoa Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse ítúkea. Poéhane kahá'ainopinoe sirkunsidá ké'iyi motovâti kahána'ikeokono koeku éxokea po'ínuhiko xâne ítíkivo íhikau ítikoâti ne ahá'inopi.

¹⁴ Kene ûndi, ákomo ápahuina koekúti ngahána'ikinokonoke ákoti itukapu vo'oku ivókinovovi Vúnae Jesus Kristu ya kuruhúke. Koati vo'oku ivókinovovi, ákoino íyoevom yara kúveu mêum. Kutí koe uké'etine ne úhe'ene mêum njokóyoke epó'oxo kutí koémaka angó'oti nonékuke.

¹⁵ Yoko haina sirkunsidá kó'iyea ne xâne, áko'o ákoyea sirkunsidá ákoe itukóvo ne hána'iti koekúti, itea hara konokóvoxo, vinámapea xoko Itukó'oviti.

¹⁶ Uhá koeti xâne hokoâti râ'a, ítúkapu úhепetike isoneûti íhae xoko Itukó'oviti, koane hána'itike seánakoa Vúnae óvoheixo. Itúkapu énomonemaka óvoheixo ne uhá koeti xanena Itukó'oviti, enepone koati kaná'uti amósenopono Ábraum.

¹⁷ Ukeâti kó'oyene, koati iyúseoti koêku ra kixovókuti. Ákoneikopo okónokovo po'i yûnzo, vo'oku anéye muyónguke hoénaxovoپe indúkeovo ovoxe Jesus, enepone ike ókinenu íngoitoponeokono kotíveti vo'oku ngoyúhoyea emó'u.

¹⁸ Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, ítúkapu hána'itike seánakopi Vúnae Jesus Kristu yóvoheixo. Énomone ákoeneye.

Hunókokune.

Emo'u Itukó'oviti
New Testament in Terêna (BR:ter:Terêna)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Terêna

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Terêna [ter], Brazil

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Terêna

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

9434667b-9ee2-59e4-93dc-3a75fa6b3851